

۲۰۲۷۷۹۰

درس گفتار حکمت

شرح منظومه

ج۱، پنجم

فقیه حکیم

حضرت آیت الله العظمی منتظری

سرشناسه: منتظری، حسینعلی، ۱۳۰۱-۱۳۸۸.
عنوان و نام پدیدآور: درس گفتار حکمت: شرح منظومه / منتظری.
مشخصات نشر: تهران: سرایی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۷ ج.
جلد پنجم / ۶۴۰ ص / ۶۵۰۰۰۰ ریال.

978 - 964 - 7362 - 78 - 8

978 - 964 - 7362 - 20 - 7

شابک جلد پنجم:

شابک دوره:

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: فلسفه اسلامی.

ه‌بندی دنگره: ۱۳۹۳ د ۴ ۷۶ م / ۱۴ BBR

ردیف دیویی: ۱۸۹/۱

سماره کتابشناختی ملی: ۳۶۷۷۹۳۳

درس گفتار حکمت (دروس شرح منظومه)، جلد پنجم

«آیت‌الله العظمی حسینعلی منتظری (رحمه‌الله)»

انتشارات سرایی

نوبت چاپ: اول، ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: بهار ۱۳۹۹

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۳۶۲-۷۸-۸

قم، میدان مصلی، بلوار شهید محمد منتظری، کوچه شماره ۸

تلفن: ۳۷۷۴۰۰۱۱ (۰۲۵) - ۲۲۵۶۳۴۵۸ (۰۲۱) * موبایل: ۰۹۹۰ ۳۷۱ ۲۰۱۸ - ۰۹۱۲۲۵۲۵۰۵۰

E-mail: SaraeiPublication@gmail.com

www.Amontazeri.com

﴿ فهرست مطالب ﴾

﴿ درس صد و چهل و دوم ﴾

۱۷ « غررُ في ذكر الأقوال في العلم و وجه الضبط لها »

۲۱ اقوال گوناگون درباره علم حق تعالی

۲۱ قول برخی از پیشگامان از فلاسفه

﴿ درس صد و چهل و سوم ﴾

۳۳ خلاصه بحث گذشت و ادامه آن

۳۳ قول شیخ اشراق

۳۶ قول ثالث ملطی

۳۷ قول مشائین

﴿ درس صد و چهل و چهارم ﴾

۴۳ سخن شیخ الرئيس درباره علم حق تعالی

۴۷ قول فروریوس

﴿ درس صد و چهل و پنجم ﴾

۵۳ نظر متأخرین از حکما در مورد علم حق تعالی

۵۷ قولی دیگر از برخی از حکمای دیگر

﴿ درس صد و چهل و ششم ﴾

۶۰ « غررُ في أن علمه تعالى بالأشياء بالعقل البسيط و الإضافة الإشراقية »

۶۱	علم حق تعالی به اشیا در مرتبه ذات و فعل
۶۱	علم حق تعالی به اشیا در مرتبه فعل
۶۴	دلیل خواجه نصیر بر علم تفصیلی در مرتبه فعل
۶۷	بازگشت «علم» به «نور»

۷۱ * درس صد و چهل و هفتم *

۷۳	قدرت حق تعالی در مرتبه فعل
۷۸	عینیت قدرت فعلی با اضافه اشراقی

۸۵ * درس صد و چهل و هشتم *

۸۷	علم اجمالی در عین کثرت، تفصیلی
----	--------------------------------

۹۷ * درس صد و چهل و نهم *

۹۹	خلاصه آنچه گذشت و ادامه آن
۱۰۰	رابطه مراتب طولی هستی: ازل، دهر، زمان

۱۰۷ * درس صد و پنجاهم *

۱۰۹	مقام کثرت در وحدت و وحدت در کثرت در نظام هستی و علم حق تعالی
۱۱۴	پاسخ به اشکالات وارد بر علم فعلی
۱۱۵	اشکال به مرحوم حاجی

۱۲۱ * درس صد و پنجاه و یکم *

۱۲۳	جمع بندی مطالب درباره علم تفصیلی حق تعالی
-----	---

۱۳۵ * درس صد و پنجاه و دوم *

۱۳۷	دنباله بحث قبل
-----	----------------

معنای اسمی و حرفی ۱۳۸

﴿ درس صد و پنجاه و سوم ﴾

« غررٌ في ردِّ حجة المشائين على كون علمه تعالى بالارتسام » ۱۴۶

بررسی و نقد و نظر رأی مشائین ۱۴۷

خلاصه ای مشائین ۱۴۷

استدلال مشائین ۱۴۸

جواب نقضی به مشائین ۱۵۲

﴿ درس صد و پنجاه و چهارم ﴾

جواب حلی به استدلال مشائین ۱۵۷

« غررٌ في مراتب علمه تعالى » ۱۶۱

مراتب علم حق تعالی ۱۶۳

﴿ درس صد و پنجاه و پنجم ﴾

تبیین مخازن علمی حق تعالی ۱۶۹

علم عنایی ۱۶۹

قلم اعلی (قضای اجمالی)، قضای تفصیلی، لوح محفوظ ۱۶۹

لوح محو و اثبات ۱۷۱

قَدَر علمی و قَدَر عینی ۱۷۱

﴿ درس صد و پنجاه و ششم ﴾

اسامی مراتب علمی حق تعالی ۱۷۷

✻ درس صد و پنجاه و هفتم ✻

۱۸۵

۱۸۷ دیگر اسامی مراتب علم حق تعالی

۱۸۷ قضای تفصیلی و اجمالی

۱۹۱ لوح محفوظ

✻ درس صد و پنجاه و هشتم ✻

۱۹۳

۱۹۵ لوح محو و اثبات (قَدَر علمی)

۱۹۷ قَدَر عینی

۱۹۸ قضای عینی

✻ درس صد و پنجاه و نهم ✻

۲۰۱

۲۰۲ «غررٌ في القدرة»

۲۰۳ معنای قدرت و دلیل بر قادر بودن حق تعالی

۲۰۴ معنای قدرت نزد متکلمین و نقد آن

۲۰۷ فاعل موجب و فاعل موجب

✻ درس صد و شصتم ✻

۲۱۵

۲۱۶ «غررٌ في عموم قدرته تعالی لكل شيء، خلافاً للثنوية والمعتزلة»

۲۱۷ ثنویه، معتزله، اشاعره، و نگرش آنها در گستره قدرت الهی

۲۲۳ دلیل اول بر عمومیت قدرت حق تعالی

۲۲۵ دلیل دوم:

۲۲۶ دفع شبهه جبر

❁ درس صد و شصت و یکم ❁

۲۲۹	خلاصه نظریات مختلف درباره فاعلیت انسان و تعقیب آن
۲۳۶	دلیل سوّم:
۲۳۷	دلیل چهارم:

❁ درس صد و شصت و دوّم ❁

۲۴۱	
۲۴۵	دلیل پنجم:

❁ درس صد و شصت و سوّم ❁

۲۵۵	
۲۵۷	نگاهی اجمالی به مباحث گذشته و تعقیب آن
۲۵۸	توهم (یا اشکال) جبر و ایبات «مُربین الأمرین»
۲۵۹	تکثر طولی و عرضی

❁ درس صد و شصت و چهارم ❁

۲۶۷	
۲۶۸	«غررٌ في حياته و بعض ما يتبعها»
۲۶۹	صفت «حیات» حق تعالی
۲۷۰	اشکال:
۲۷۳	«غررٌ في تكلّمه تعالی»
۲۷۵	تکلم حق تعالی
۲۷۵	اقسام دلالت
۲۷۷	کلام و کلمات تکوینی حق تعالی

❁ درس صد و شصت و پنجم ❁

۲۸۱	
۲۸۳	صفت تکلم حق تعالی

۲۹۱ ✻ درس صد و شصت و ششم ✻

۲۹۳ دنباله بحث دربارهٔ صفت کلام خداوند

۲۹۹ « غررٌ في تقسيم الكلام »

۳۰۱ اقسام کلام الهی

۳۰۷ ✻ درس صد و شصت و هفتم ✻

۳۰۹ دنباله بحث در کلام حق تعالی

۳۱۴ تسبیح و ستایش خداوند از سوی موجودات

۳۱۹ ✻ درس صد و شصت و هشتم ✻

۳۲۰ « غررٌ في الإرادة »

۳۲۱ اراده حق تعالی

۳۲۲ معنای اراده انسانی و مبادی آن

۳۲۲ اشکال به مرحوم حاجی

۳۲۶ معنای اراده الهی

۳۲۷ ابتهاج و عشق حق تعالی به ذات و آثار خود

۳۳۳ ✻ درس صد و شصت و نهم ✻

۳۳۵ عشق حق تعالی به مخلوقات و نظام آفرینش

۳۳۹ « غررٌ في تأكيد القول بأن الداعي والغرض من الإيجاد عين ذاته تعالى »

۳۴۳ ذات حق تعالی علت غایی نظام آفرینش

الفريدة الثالثة في أفعاله تعالى ۳۵۱

۳۵۳ * درس صد و هفتادم *

۳۵۴ « غررٌ في أنحاء تقسيمات لفعل الله تعالى »

۳۵۵ تقسيم افعال خداوند به: «كائن»، «مخترع»، «مبدع»

۳۵۷ تقسيم فعل خداوند به: «تام» و «ناقص» و «مكتفى»

۳۵۸ تقسيم فعل خداوند به: «محرّك» و «متحرّك»

۳۶۵ * درس صد و هفتاد و يكم *

۳۶۷ تقسيم فعل به: فعل از «شيء»، از «لا شيء»، و از «لا من شيء»

۳۷۰ تعبيرات حكماى مشائى از اقسام فعل حق تعالى

۳۷۱ تعبيرات دينى و عرفانى از اقسام فعل خداوند

۳۷۴ تعبيرات حكماى اشراقى از اقسام فعل حق تعالى

۳۷۷ * درس صد و هفتاد و دوم *

۳۷۸ « غررٌ في أنّ ما صدر عنه تعالى إنّما صدر بالترتيب »

۳۷۹ ترتيب و چينش موجودات در قوس نزول هستى

۳۸۰ قاعده امكان اشرف و قاعده امكان اخس

۳۸۱ عقول طولى

۳۸۱ عقول عرضى

۳۸۲ عالم مثال

۳۸۲ عالم طبيعت

﴿ درس صد و هفتاد و سوم ﴾

- ۳۸۹ « غررٌ في إثبات أن أول ما صدر هو العقل »
- ۳۹۱ اولین موجود صادر از حق تعالی
- ۳۹۱ فرق بین عقل و نفس
- ۳۹۲ دلیل عقلی بر صادر اول بودن عقل

﴿ درس صد و هفتاد و چهارم ﴾

- ۴۰۳ دلیل نقلی بر صادر اول بودن عقل
- ۴۰۹ « غررٌ في كيفية حصول الكثرة في العالم »
- ۴۱۱ چگونگی پیدایش کثرت در نظام آفرینش
- ۴۱۲ نظریه مشاء

﴿ درس صد و هفتاد و پنجم ﴾

- ۴۲۱ تعقیب نظریه مشاء درباره صدور کثرت از وحدت

﴿ درس صد و هفتاد و ششم ﴾

- ۴۳۰ « غررٌ في ربط الحوادث بالقديم »
- ۴۳۱ چگونگی ارتباط حادث به قدیم و اشکال آن
- ۴۳۵ پاسخ مشائین به اشکال ربط حادث به قدیم

﴿ درس صد و هفتاد و هفتم ﴾

- ۴۴۵ چکیده بحث پیشین و تعقیب آن
- ۴۴۷ پاسخ صدر المتألهین به اشکال ربط حادث به قدیم

اشکال و جواب ۴۴۹

﴿ درس صد و هفتاد و هشتم ﴾ ۴۵۵

چکیده و تعقیب آنچه گذشت ۴۵۷

توجیهی دیگر در ربط حادث به قدیم ۴۵۹

﴿ درس صد و هفتاد و نهم ﴾ ۴۶۵

« غرر فی کیفیة حصول التکثر علی طریقة الإشراقیین » ۴۶۶

چگونگی پیدایش کثرت از وحدت نزد اشراقیین ۴۶۷

تأمل در نظر اشراقیین ۴۷۲

﴿ درس صد و هشتادم ﴾ ۴۷۷

چگونگی پیدایش کثرت عرضی ۴۷۹

﴿ درس صد و هشتاد و نهم ﴾ ۴۸۷

دنباله بحث پیشین ۴۸۹

علت اشراق و مشاهده مجردات نسبت به یکدیگر ۴۹۳

﴿ درس صد و هشتاد و دوم ﴾ ۴۹۷

« غرر فی تمایز الأشعة العقلية و تكثرها فی المحلّ العقلي و شعوره بها

بخلاف الحسیة فی الحسی » ۴۹۸

اشعه عقلی و امتیاز آنها از یکدیگر ۴۹۹

« غرر فی فذلکة ما ذکر » ۵۰۵

خلاصه و تکمیل آنچه گذشت ۵۰۷

۵۱۱ * درس صد و هشتاد و سوم *

۵۱۳ دنباله بحث گذشته

۵۱۷ نقد نظر مشائین در توجیه صدور کثرت از وحدت

۵۲۱ * درس صد و هشتاد و چهارم *

۵۲۳ اشاره‌ای به اندک اول نظریه مشائین و تأمل در آن

۵۲۵ نقد و اشکال دوم بر نظریه مشائین

۵۲۹ نقد و اشکال سوم بر نظریه مشائین

۵۳۱ * درس صد و هشتاد و پنجم *

۵۳۲ « غررٌ في تطابق عالم الحسّ و العالم العقلی »

۵۳۳ یادآوری چند نکته

۵۳۵ مطابقت عالم طبیعت با عالم عقل

۵۳۹ « غررٌ في أنّ الأفاعيل المتقنة في هذا العالم من ربّ نوح »

۵۴۱ استناد کارهای استوار مادی به ارباب انواع

۵۴۵ * درس صد و هشتاد و ششم *

۵۴۶ « غررٌ في تحقیق ماهیة المثل الأفلاطونية بعد الفراغ عن إیّتها »

۵۴۷ چیستی مُثل افلاطونی

۵۵۳ جامعیت مُثل افلاطونی نسبت به افراد مادی

۵۵۵ دلیل جامعیت مُثل

۵۵۷ * درس صد و هشتاد و هفتم *

۵۵۹ خلاصه مطالب گذشته و تعقیب آن

﴿ درس صد و هشتاد و هشتم ﴾ ۵۶۷

۵۶۹ تشبیهی دیگر در توضیح جایگاه مثال افلاطونی در نظام هستی

﴿ درس صد و هشتاد و نهم ﴾ ۵۷۵

۵۷۷ اتحاد ماهوی مثال افلاطونی با افراد مادی

۵۷۷ اشکال

۵۷۸ روابط

۵۸۰ اجرای قاعده اشکانی برای اثبات مثل بر مبنای مشهور

۵۸۳ مخالفت صدرالدین با مبنای مشهور در اجرای قاعده اشکانی

﴿ درس صد و نودم ﴾ ۵۸۵

۵۸۶ « غرر فی ذکر تأویلات القوم للمثل الأئمة »

۵۸۷ مثل افلاطونی و مثل معلّقه

۵۸۸ تأویلات فلاسفه درباره مثل افلاطونی

۵۸۸ تأویل فارابی

۵۸۹ اشکال به تأویل فارابی و پاسخ از آن

﴿ درس صد و نود و یکم ﴾ ۵۹۵

۵۹۷ تأویل دوم

۵۹۷ مقدمه اول

۵۹۸ مقدمه دوم

۵۹۹ مقدمه سوم

۶۰۱ تأویل سوم